

Библиотека
Прозна њушовања

Наслов оригинала
Tove Jansson
Trollkarlens hatt

© Tove Jansson, 1948, Moomin Characters™
Published in the Serbian language by arrangement
with Rights & Brands

© за српски језик ОДИСЕЈА, 2026.

Туве Јансон

ЧАРОБЊАКОВ
ШЕШИР

Превеле са шведског
Марија Версен
Славица Милосављевић

ОДИСЕЈА
Београд, 2026.

КАРТА МУМИНОВЕ ДОЛИНЕ

МУМИНОВА И
СОФРОНИЈЕВА СОБА

Тубе

САДРЖАЈ

Увод 7

Прва глава 9

у којој се описује како су Мумин, Софроније и Сниф нашли чаробњаков шешир, како се пет облачића неочекивано појавило и како је хемул нашао нови хоби

Друга глава 27

говори о претварању Мумина у мало чудовиште, о томе како се коначно осветио мрављем лаву, и о тајанственој ноћној шетњи са Софронијем

Трећа глава 46

у којој се описује како се бизамски пацов повукао у осаму и доживео нешто неописиво, и како је *Пустоловина* одвела породицу Мумин на Усамљено острво хатифната. Притом је хемул скоро изгорео и све их је захватило велико невреме

Четврта глава 70

у којој је госпођица Шмрц оћелавила приликом ноћног напада хатифната, и у којој се говори о веома чудним открићима са обала Усамљеног острва

Пета глава 88

у којој се говори о краљевском рубину, о томе како је Сима пецао, о смрти грдобине, као и о томе како је Муминова кућа претворена у џунглу

Шеста глава 112

у којој Тофили и Вифили, које прогони караконцула, улазе у причу доносећи тајанствени кофер, и у којој Сима води суђење

Последња глава 127

која је веома дугачка и описује Софронијев одлазак и откривање тајанственог садржаја кофера, као и како је мама Мумин од среће приредила велику забаву кад јој је враћена ташна, те како је, коначно, чаробњак стигао у Муминову долину

УВОД

Једног сивог јутра пао је први снег у Муминовој долини. Падао је густо, прикрадао се бешумно и за неколико сати све је било бело.

Мумин је стајао на кућном прагу, гледао како долина навлачи зимске чаршаве и смирено помислио: Вечерас започињемо зимски сан. Тако у новембру раде сви становници Муминове долине (а то је доста паметно, пошто не воле мрак и хладноћу). Затворио је врата, на прстима ушао код маме и рекао:

„Пао је снег.”

„Знам”, рекла је мама Мумин. „Већ сам вам свима донела најтоплије јоргане. Ти спавај у западној собици на тавану, са малим Снифом.”

„Али Сниф тако грозно хрче”, рекао је Мумин.
„Што не могу да спавам са Софронијем?”

„Како хоћеш”, рекла је мама Мумин. „Сниф може да спава у источној собици.”

На тај начин се породица Мумин, као и сви њени пријатељи и познаници, темељно и озбиљно припремала за дугу зиму. Мама Мумин им је поставила сто на трему, али свако је добио само по шољицу борових иглица (ако не знаш, важно је да ти стомак буде пун тих иглица ако ћеш да спаваш три месеца).

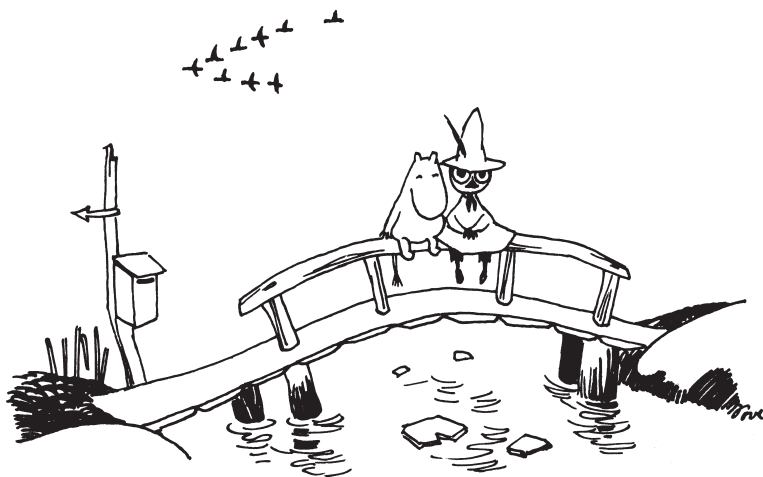
Кад су вечерали (а није било нарочито укусно), рекли су лаку ноћ мало боље него иначе и мама им је свима наредила да оперу зубе. Затим је тата Мумин обишао целу кућу, затворио сва врата и прозорске капке и окачио мрежу за комарце на лустер, да на њега не би падала прашина.

А онда се свако увукао у свој кревет, пријатно се ушушкао, навукао јорган до ушију и мислио на нешто лепо. Мумин је мало уздахнуо и рекао:
„Ипак губимо доста времена!”

„Не брини!”, рекао је Софроније. „Сањаћемо. А кад се поново пробудимо већ ће бити пролеће...”

„Да...”, промрмљао је Мумин. Већ је отпловио далеко у тајанствени свет снова.

Напољу је снег падао густо и фино. Већ је покрио степениште и висио са кровова и прозорских окана. Ускоро ће цела Муминова кућа бити мека, округла грудва снега. Сатови су један за другим престали да куцају, стигла је зима.

ПРВА ГЛАВА

*у којој се описује како су Мумин,
Софроније и Сниф нашли чаробњаков шешир,
како се њеи облачића неочекивано појавило
и како је хемул нашао нови хоби*

Једног пролећног јутра у четири сата, прва кукавица прелетела је изнад Муминове долине. Слетела је на кров Муминове плаве куће и закукала осам пута. Мало промукло, додуше, јер је још било рано пролеће.

Онда је одлетела даље на исток.

Мумин се пробудио. Дуго је лежао и гледао у плафон, не схватајући где се налази. Спавао је сто ноћи

и сто дана и снови су се још тискали око њега, желећи да га поново увуку у сан.

Али кад се окренуо да нађе удобнији положај, угледао је нешто због чега се скроз пробудио. Софронијев кревет је био празан.

Мумин је сео.

Гле, и Софронијев шешир је нестао.

„Сто му громава”, рекао је Мумин.

Тихо је пришао отвореном прозору и погледао напоље. Аха, Софроније је употребио бродске мердевине. Мумин се пребацио преко прозорске даске и опрезно сишао на својим кратким ногама. Јасно је видео Софронијеве трагове на влажној земљи. Базали су тамо-амо и било их је прилично тешко пратити. Понегде су се трагови укрштали, а понегде су правили велике скокове. Мора да је био весео, размишљао је Мумин. Овде је направио колут напред, то се јасно види.

Мумин је одједном подигао њушку и послушао. У даљини је Софроније свирао на својој усној хармоници – свирао је своју највеселију песму: *Живо-шињице мале реј у машину везале*. Мумин је потрчао право према музици.

Доле, поред реке, наишао је на Софронија који је седео на огради моста. Навукао је стари шешир преко ушију и њихао ногама изнад реке.

„Здраво”, рекао је Мумин и сео поред њега.

„Где си”, рекао је Софроније и наставио да свира.

Сунце само што се појавило изнад врхова шуме. Морали су да шкиље, јер им је сијало право у лице, били су срећни и безбрижни, док су клатили ногама изнад глатке површине воде.

Некада давно овом су реком пловили у сусрет многим необичним доживљајима. А на сваком путовању су налазили нове пријатеље, које би повели кући у Муминову долину. Тата и мама Мумин су увек смирено прихватили сваког новог познаника. Само би уносили нове кревете и проширивали трпезаријски сто. Тако је у Муминовој кући настала права гунгула, где је свако радио шта му пада на памет и нико није марио шта ће бити сутра. Додуше, понекад су се дешавале мучне и ужасне ствари, али нико се никад није досађивао (а то је била велика предност).

Када је Софроније стигао до последње строфе своје пролећне песме, стрпао је усну хармонику у џеп и рекао:

„Да ли је Сниф устао?”

„Не верујем”, рекао је Мумин. „Он увек спава недељу дана дуже од осталих.”

„Онда ћемо да га пробудимо”, рекао је Софроније одлучно и скочио са ограде моста.

„Морамо да урадимо нешто необично, јер данас је диван дан.”

Мумин је зазвиждао њихов тајни знак испод прозора источне собице: три обична звиждука и један дуги кроз шапе (што је значило: нешто се спрема).

Чули су да је Сниф престао да хрче, али се горе ништа није мрдало.

„Још једном!”, рекао је Софроније. И онда су звиждали дупло јаче. Тада се прозор уз прасак отворио.

„Спавам!”, викнуо је Сниф љутито.

„Сиђи и немој да се љутиш”, рекао је Софроније. „Хтели смо да радимо нешто необично.”

Онда је Сниф исправио од спавања изгужване уши и сишао низ бродске мердевине (треба напоменути да су имали бродске мердевине испод сваког прозора, јер се степеницама споро иде).

Дан је заиста био диван. На земљи је било пуно буновних животињица, које су преспавале целу зиму. Трчале су тамо-амо и разгледале околину. Ветриле су одећу и чистиле бркове, поправљале куће и на разне начине се припремале за ново пролеће.

Понекад би се зауставили да гледају изградњу куће или слушају неку свађу (оне су, наиме, биле честе првих пролећних дана, јер су сви били веома лоше воље одмах по изласку из зимског сна).

Понегде су духови дрвећа седели на гранама и чешљали дугу косу, а у остацима снега на северној страни стабала деца мишева и друга ситна створења копала су дуге тунеле.

„Срећно пролеће!”, рекао је стари господин Белоушка. „Како вам је било зимус?”

„Добро, хвала на питању”, одговорио је Мумин. „Јесте ли добро спавали?”

„Јесам”, рекао је господин Белоушка. „Поздрави тату и маму!”

Тако су отприлике разговарали са гомилом света који су сретали. Али што су се више пењали, било их је све мање. На крају су видели само понеку мишицу заузету великим спремањем, како јури тамо-амо.

Свуда је било мокро.

„Уф, баш је непријатно”, рекао је Мумин високо подижући шапе док је ишао кроз снег који се топио. „Овај снег уопште није добар за нас. Тако мама каже.” И онда је кинуо.

„Слушај, Мумине”, рекао је Софроније, „имам идеју. Како би било да се попнемо на планину и поставимо неки знак да смо први на врху?”

„То!”, викао је Сниф и појурио да би стигао пре свих.

На врху се пролећни ветар слободно поигравао и свуда су се видели плави хоризонти. На западу је било море, на истоку је река кривудала према Усамљеним планинама, на северу су велике шуме простирале свој пролећни тепих, а на југу се видео дим из Муминове куће, где је мама Мумин кувала јутарњу кафу. Али Сниф није видео ништа од свега тога. Јер на врху планине је био високи црни шешир.

„Неко је био овде пре нас!”, викнуо је Сниф.

Мумин је подигао шешир и погледао га.

„Много је леп”, рекао је. „Можда ће теби лепо стајати, Софроније.”

„Ма јок”, рекао је Софроније, који је много волео свој стари зелени шешир. „Сувише је нов!”

„Можда би га тата узео”, размишљао је Мумин.

„Понећемо га”, рекао је Сниф. „Сад хоћу кући. Умрећу без кафе. А ви?”

„Још питаш!”, рекли су Мумин и Софроније углас.

Тако је било кад су нашли чаробњаков шешир и понели га кући, не слутећи да су тиме Муминову

долину претворили у стециште чаролија и чудноватих појава.

Кад су Мумин, Софроније и Сниф ушли на трем, остали су већ попили кафу и разишли се на разне стране. Само је тата Мумин још седео и читао новине.

„Види ти њих, и ви сте уморени”, рекао је. „Данас не пише пуно у новинама. Неки поток је пробио брану и уништио мравињак. Сви су се спасли. Даље, прва пролећна кукавица пролетела је кроз долину у четири сата и продужила на исток (каже се да је источна кукавица добар знак, али би западна кукавица била још боља).”

„Види шта смо ти нашли”, рекао је Мумин поносно. „Један лепо црни цилиндар!”

Тата Мумин је веома пажљиво погледао шешир. Испробао га је испред салонског огледала. Шешир му је био мало велик и скоро ништа није видео, али је укупан утисак био веома снажан.

„Мама!”, викао је Мумин. „Дођи да видиш тату!”

Мама је отворила кухињска врата и зачуђено стала на прагу.

„Да ли ми лепо стоји?”, питао је тата Мумин.

„Па”, рекла је мама Мумин. „Да, баш си мужеван. Само ти је малкице велик.”

„Да ли је боље овако?”, питао је тата и гурнуо шешир на потиљак.

„Хм”, рекла је мама Мумин. „Није тако лоше, али мислим да си достојанственији без шешира.”